

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH280043
NAZWA
OBSZARU Ostoja Dylewskie Wzgórza

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH280043	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Dylewskie Wzgórza

1.4. Data opracowania 2008-06	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-02
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 12 stycznia 2022 r. w spr. soo Ostoja Dylewskie Wzgórza (PLH280043)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
19.9725

Szerokość geograficzna
53.548

2.2. Powierzchnia [ha]:

3430.62

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL62	Warmińsko-Mazurskie
------	---------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3160			2.4		M	D			
7140			3.43		M	A	C	B	C
9110			7.2		M	B	C	B	C
9130			691.61		M	B	C	A	B
9160			781.83		M	B	C	B	B
9170			170.5		M	B	C	B	B
91D0			15.44		M	C	C	C	C
91E0			89.2		M	B	C	B	B
91F0			4.12		M	D			

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			p				R	M	D			
A	1188	Bombina bombina			p				R	M	D			
F	1149	Cobitis taenia			p				V	M	C	B	C	C
F	1163	Cottus gobio			p				C	M	D			
F	1099	Lampetra fluviatilis			p				C	M	C	B	C	B
A	1166	Triturus cristatus			p				R	M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N19	56.56
N17	5.33
N10	4.3
N16	14.04
N12	19.77
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

SOOS "Ostoja Dylewskie Wzgórza" obejmuje najwartościowsze kompleksy Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich z dominacją nie przekształconych lasów liściastych głównie z udziałem buka zwyczajnego w

silnie zróżnicowanej rzeźbie terenu.

Jest on podzielony na dwa podobszary, tj.:

A) Uroczysko Dylewo z rezerwatami "Jezioro Francuskie" i "Dylewo";

B) Uroczyska Wygoda i Klonowo wraz z obszarem źródłowym i górnym biegiem rzeki Gizela (do granic obszaru Dolina Drwęcy).

Kompleksy leśne Ostoi są odizolowane od innych większych obszarów leśnych, a ich otoczenie stanowi mozaika krajobrazu rolniczego w zróżnicowanej rzeźbie terenu.

Wzgórza Dylewskie zajmują centralną część Garbu Lubawskiego, wyraźnie kontrastującą z sąsiednimi mezoregionami, od których różni się wysokością względną, małą jeziornością, bogatą siecią rzeczek i strumyków oraz znacznym odlesieniem.

Dzisiejsza budowa morfologiczna Wzgórz Dylewskich i krain z nimi sąsiadujących jest w głównej mierze wynikiem akumulacyjnej i erozyjnej działalności lądolodu skandynawskiego i jego wód roztopowych. Na kształtowanie się współczesnej rzeźby omawianego terenu istotny wpływ wywarło także podłoże geologiczne. Zdaniem Kondrackiego (1952, 1972, 2002) podstawę garbu stanowi wypiętrzenie ilastego podłoża trzeciorzędowego do wysokości około 100 m nad dzisiejszy poziom morza, które zostało przykryte częstkami starszego zlodowacenia toruńskiego, trwającego od 115 do 75 tysięcy lat wstecz. Zasadnicze rysy tego terenu kształtowały się w łuku górnej Drwęcy w stadiale poznańskim zlodowacenia bałtyckiego, którego największy zasięg pokrywy lodowej datowany jest na około 20 tysięcy lat temu (Kondracki 1952, 1972). Dlatego garb ten oparł się naporowi lodowca w stadiale pomorskim, który podzielił się w tym miejscu na dwa loby: wiślański i mazurski. Koncentracja olbrzymich zwałów materiału morenowego, w wyniku akumulacji czołowej i zwarcia się spiętrzonych moren wytworzonych na bokach obu jeziorów lodowcowych, doprowadziła do powstania wyraźnie zaznaczającego się zespołu wzgórz, nazywanych od 1980 roku Wzgórzami Dylewskimi. Wzgórza te zajmują centralną część Garbu Lubawskiego i są dla niego głównym węzłem wodnym. Jego kulminacyjnym punktem jest Góra Dylewska (312,2 m n.p.m.), której szczyt usytuowany jest przy zachodnim skraju uroczyska Dylewo, w miejscowości Wysoka Wieś. W otoczeniu Wysokiej Wsi także dwa inne wierzchołki wznoszą się ponad 300 m. Niewiele im ustępują wyniesienia ulokowane w obrębie uroczyska Dylewo. W oddziale 91 wzgórze osiąga 302,8 m n.p.m. W sąsiednim oddziale 90 Góra Francuska wznosi się na wysokość 286,4 m n.p.m. W oddziałach 100 i 109 wierzchołki Góry Bukowej osiągają 298,5 i 297,2 m n.p.m. Na północny-wschód od Pietrzwald, najwyżej wznoszą się wierzchołki Gór Owczych (290,5 i 280 m n.p.m.), całkowicie odlesionych. W kierunku południowym garb ten przedłuża się po stronie zachodniej Wysokiej Wsi i osiąga w jej okolicy wysokości: 305,8; 303,8 oraz 289,9 m n.p.m., w północnym skraju uroczyska Wygoda - 285,5 i 289,9 m n.p.m., a w wierzchołku Góry Czubatki koło Wygody - 273,9 m n.p.m. Tego rzędu wzniesienia bezwzględne znajdują się także w uroczysku Wygoda w oddziałach: 173 (271,5 m), 180 (272,1 m) oraz w 186 (276,5 m), porośniętych przeważnie reliktywnym grądem zboczowym (*Viola mirabilis*-*Aceretum platanoides*). Centralna część Wzgórz Dylewskich tworzy więc rozległy cokół wielowierzchołkowy dość łagodnie opadający w kierunku zachodnim, natomiast silnie zerodowany od strony wschodniej. Przedłuża się ona jako Garb Lubawski w postaci przerywanego rynnami grzbietu w kierunku północnym, w okolice Ostródy, w kierunku południowym do Lidzbarka Welskiego, a w kierunku południowo-wschodnim, przez Góry Lubiańskie koło Mielna, aż za Nidzicę po Żłote Góry, tworząc morenę wypiętrzoną, zawierającą w głębi ily trzeciorzędowe i starsze utwory plejstoceny (Kondracki 1952). Powierzchniowo zalega tam gruba warstwa gliny zwałowej, warstwowanej często piaskami lub innymi utworami. Ten stosunkowo słabo zwarty materiał ulegał w okresie postglacjalnym przemieszczaniu i sortowaniu przez wody spływające z Wzgórz Dylewskich. Duże głazy narzutowe pozostawały na miejscu i wytworzyły znaczne głazowiska na wierzchołkach Góry Bukowej i Góry Francuskiej, oraz w oddz. 179 uroczyska Wygoda, a na łagodnych zboczach i dnach wąwozów nagromadziły się rozległe rumowiska skalne, jeszcze do niedawna eksploatowane. Materiały drobniejsze, osadzając się w niższych partiach Wzgórz Dylewskich, tworzyły równiny denudacyjne, pokryte najczęściej utworami pyłowymi, rzadziej - piaskami i żwirami. Skalą macierzystą, względnie podścielającą tamtejszych gleb stanowią dlatego najczęściej plejstoceny gliny zwałowe, utwory pyłowe oraz piaski zwałowe lub wodnolodowcowe, a tylko niekiedy holoceny torfy i osady dyluwialno-aluwialne. Na terenie Wzgórz Dylewskich tworzą one przeważnie utwory pokrywowe dwuczłonowe. W wyższych położeniach są to zazwyczaj piaski gliniaste na glinie, a u podnóża zboczy i na dnie wąwozów - utwory pyłowe na glinie zwałowej lub piaskach gliniastych. Utwory całkowite spotyka się tam dość rzadko. Częściej występują one w południowej i południowo-wschodniej części Garbu Lubawskiego (Jutrzenka-Trzebiatowski 1980).

Stroma pochyłość zboczy oraz stosunkowo luźny materiał morenowy sprzyjały tworzeniu się w okresie polodowcowym dużej ilości głębokich rynien i wąwozów, z bogatą siecią rzeczek i strumieni. Bardzo

urozmaicone urzeźbienie terenu nie sprzyjało natomiast powstawaniu tam większych zbiorników wodnych. Do dzisiaj zachowało się w obrębie Ostoi zaledwie kilkanaście małych jeziorzek wytopiskowych. Większą jeziornością wyróżniają się natomiast partie obwodowe Garbu Lubawskiego. Drugim ważnym czynnikiem regulującym stosunki wodne Wzgórz Dylewskich jest bogata sieć rzeczek, strumyków i lokalnych cieków wodnych wypływających promieniście z różnych miejsc partii kulminacyjnej. Cały obszar Wzgórz Dylewskich leży w granicach dorzecza Drwęcy i jest dla niej węzłem wodnym.

Z terenu Wzgórz Dylewskich wypływają, rozpoczynające od górnego biegu Drwęcy, następujące jej lewobrzeżne dopływy: Grabiczek ze strumykiem Dylewką, Pobórzanka ze Smykówką, Gizela, Sandela z Elszką oraz, od południa, rzeka Wel z dopływami: Małą Wkrą, Strugą Rumiańską, Katlewką Wulką i Prątnicą.

4.2. Jakość i znaczenie

Na terenie Ostoi stwierdzono występowanie 11 siedlisk leśnych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej oraz 6 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Nie stwierdzono gatunków bezkręgowców oraz gatunków roślin z Załącznika II.

O wartości przyrodniczej Ostoi decyduje:

- wysoki udział i dobry stan zachowania żyznej buczyny niżowej (9130-1) we wszystkich wariantach troficznych, w tym z dużym udziałem *Melico-Fagetum corydaletosum*;
- wysoki udział i dobry stan zachowania wielogatunkowych lub z udziałem buka lasów grądowych (9160-1, 9170-3), w tym rzadko spotykanych lasów zboczowych;
- kontrastujące z innymi obszarami w krajobrazie, wzniesienie Wzgórz Dylewskich zajmujące centralną część Garbu Lubawskiego z kulminacją pagórków o wysokości względnej +/- 300 m n.p.m.;
- źródłiskowy obszar rzeki Gizeli w okolicy wsi Glaznoty z kompleksem źródłiskowych lasów olszowych.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	G01.02		i
L	C01.01		o
M	A08		o
L	E03.01		i
M	B01		o
L	E01.03		i
M	X		b
M	F03.01		i
H	A01		o
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	F03.01		i
M	A05.01		o
M	X		b
L	G01.02		i
L	E01.03		i
H	B		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne, O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.
i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Backiel T. 1964. Populacje ryb w systemie rzeki Drwęcy. Roczn. Nauk Rol. 84,B,2: 193-214. Boroń A. 2000 Piskorz *Misgurnus fossilis*. W: Brylińska M. (red.). 2000. Ryby Śłodkowodne Polski PWN S.A., Warszawa 347-350 Boroń A. 2001 Koza (*Cobitis taenia* Linnaeus, 1758) - co naprawdę chronimy? Metody cytogenetyczne jako narzędzie rozpoznawania niektórych gatunków ryb Roczniki Naukowe PZW 14, supl. 339-351 Boroń A. 2004 Koza (*Cobitis taenia*). W: Bartel R. (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 6 237-240 Boroń A. 2004 Piskorz (*Misgurnus fossilis*). Bartel R. (red.). 2004. Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 6 245-248 Boroń A., Danilkiewicz Z. 2000 Koza *Cobitis taenia*. W: Brylińska M. (red.). 2000. Ryby Śłodkowodne Polski PWN S.A., Warszawa 339-343 Boroń A., Kotusz J. 2004 Nazwy gatunkowe i systematyka ryb i minogów odnotowanych w wodach śródlądowych Polski Arch. Pol. Fish. Supl. 2, 12 167-174 Boroń A., Kotusz J., Przybylski M. 2002 Koza, koza złotawa, piskorz, śliz. Wyd. IRŚ 1-113 Ciechanowski M., Duriasz J. 2005 Nietoperze (Chiroptera) Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich Nietoperze VI. 1-2 25-36 Głowaciński Z. (red.) 2002 Czerwona Lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa. HARDISTY M.W. 1986 Petromyzontiformes. W: ed. J. Holcik, The Freshwater Fishes of Europe Aula-Verlag Wiesbaden 19-77 Hołdyński Cz., Jutrzenka-Trzebiatowski A. 2008 Inwentaryzacja botaniczna Jutrzenka-Trzebiatowski A. 1980. Zespoły leśne wzgórz Dylewskich. Monogr. Bot. 58: 3-191. JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI A., FENYK A. 2001 Wpływ klimatycznych czynników borealnych na kształtowanie się zbiorowisk leśnych Polski północno-wschodniej Acta Botanica Warmiae et Masuriae 1 25-49 JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI A., HOŁDYŃSKI CZ. (red.) 2007 Rośliny naczyniowe Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich Stowarzyszenie Miłośników Wzgórz Dylewskich, Olsztyn ss. 159 JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI A., HOŁDYŃSKI CZ., KUSZEWSKA K. 2000 Roślinność rzeczywista Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich Katedra Botaniki i Ochrony Przyrody UWM Olsztyn ss. 39 Kleinschmidt L., Duriasz J., Komosiński K. 2008 Inwentaryzacja zoologiczna KONDRACKI J. 1952 Uwagi o ewolucji morfologicznej Pojezierza Mazurskiego Biul. PIG 65 Kondracki J. 1972. Polska północno-wschodnia. PWN, Warszawa. ss. 272. KONDRACKI J. 1977 Regiony fizyczno-geograficzne Polski Wyd. UW, Warszawa Kondracki J. 2002 Geografia regionalna Polski PWN, Warszawa OKOŁOWICZ W., MARTYN D. 1979 Regiony klimatyczne Polski Atlas Geograficzny, Warszawa Przybylski M. 2004 Różanka *Rhodeus sericeus* (Pallas, 1776). Bartel R. (red.). 2004. Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 6 221-224 REMBISZEWSKI J. M. 1967 Materiały do poznania minogów (*Petromyzonidae*) rodzaju *Lampetra* GRAY. w Polsce. I. *Lampetra* (*Eudontomyzon*) *mariae* BERG. Fragm. Faun. 13 249-259 Rolik H., Rembiszewski M. 1987 Ryby i kręglouste (*Pisces et Cyclostomata*) PWN, Warszawa 70-85 WITKOWSKI A. 2004 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio* (L. 1758). W: Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 6 258-260 WITKOWSKI A. 2004 Minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis* (L. 1758). W: Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i

gatunków Natura 2000. 6 187-189 Witkowski A. 2004 Minóg strumieniowy Lampetra planeri (Bloch, 1784). Bartel R. (red.). 2004. Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 6 190-192 Witkowski A., Terlecki J. 2000 Głowacz białopłetwy Cottus gobio Linnaeus, 1758. W: Brylińska M. (red.) Ryby słodkowodne Polski PWN, Warszawa

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	0.71	PL04	12.33	PL03	84.0

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Dylewo	*	0.28
PL02	Jezioro Francuskie	+	0.43
PL03	Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich	*	84.0
PL04	Wzgórz Dylewskich	*	11.43
PL04	Dolina Dolnej Drwęcy	*	0.9

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie
Adres:	Polska Dworcowa 60 10-437 Olsztyn
Adres e-mail:	sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu
☒	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH280043

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--